ולא מהדרינן בטביעות עינא השתא דשמעתינהו להני שמעתתא אמינא טביעות עינא [א]עדיפא דאי לא תימא הכי היאך [ב]סומא מותר באשתו ובני אדם איך מותרין בנשותיהן בלילה אלא בטביעות עינא דקלא הכא נמי בטביעות עינא אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא תדע דאילו אתו [ג]בתרי ואמרי פלניא דהאי סימניה והאי סימניה קטל נפשא לא קטלינן ליה ואילו אמרי אית לן טביעות עינא בגויה קטלינן ליה אמר רב אשי תדע דאילו א"ל איניש לשלוחיה קרייה לפלניא דהאי סימניה והאי סימניה ספק ידע ליה ספק לא ידע ליה ואילו אית ליה טביעות עינא בגויה כי חזי ליה ידע ליה: **מתני'** [א]הנוטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו ר' יהודה אומר כדי לקיים בו מצות נטילה [ב]האוכל מגיד הנשה כזית סופג ארבעים אכלו ואין בו כזית חייב [ג][ד]אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים ר' יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים: **גמ'** בר פיולי הוה קאי קמיה דשמואל וקא מנקר אטמא הוה קא גאים ליה א"ל חות ביה טפי השתא לא חזיתך ספיתא לי איסורא אירתת נפל סכינא מידיה א"ל לא תירתת דאורי לך כרבי יהודה אורי לך אמר רב ששת מאי דשקל בר פיולי דאורייתא לרבי יהודה מכלל דשייר דרבנן לר' יהודה אלא דאורי ליה כמאן אורי ליה אלא אמר רב ששת מאי דשקל בר פיולי דאורייתא (א) ומאי דשייר דרבנן לר"מ דאי רבי יהודה אפילו מדרבנן שרי: האוכל מגיד הנשה [וכו']: אמר שמואל [ה]לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד שנאמר [ו]על כף הירך אמר רב פפא כתנאי [ז]אכלו ואין בו כזית חייב רבי יהודה אומר עד שיהא בו כזית מ"ט דרבנן [ח]בריה (בפני עצמה) היא וכ'

ורבנן

להני שמעתתא. דשרי איסור בטביעות עינא: **בטביעות עינא דקלא.** שנתן דעתו להכירה בקול ומאבידה לא ילפינן דהתם משום חימוד הממון חיישינן דלמא משקר דאמר מר (מכות דף כג:) גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן: **תדע.** דטביעות עינא עדיפא: **פלניא דהכי סימניה.** פלוני הרג את הנפש ואין אנו מכירין בו מעולם אלא סימנין כך וכך היו בגופו ובכליו של הורג: **טביעות עינא אית לן בגויה.** ומכירין אנו בו: **ואילו אית ליה.** לשליח: **טביעות עינא בגויה.** שמכירו: **מתני' שיטול את כולו.** ימשמש אחריו וסתם משנה ר"מ דאמר (לעיל דף נב:) חטיטה בעי: **אכלו ואין בו כזית**(ו). משום דבריה הוא וחייב בכל שהוא וכדאמרינן במסכת מכות (דף יג.) אי אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה: **אינו סופג אלא ארבעים.** דאינו נוהג אלא באחת: **גמ' בר פיולי.** כך שמו: **גאים ליה.** כרבי יהודה לא היה ממטט אלא גומם מלמעלה: **אמר ליה לא תירתת.** לא בע"ה ולא כרשע אני חושדך: **דאורי לך.** לעשות כן כרבי יהודה אורי לך: **ומאי דשייר דרבנן לר"מ.** דמדרבנן הוא דבעי רבי מאיר חטיטה: **שעל הכף.** דאע"פ שהגיד ארוך אין אסור אלא מה שוכב על הכף: **כף.** בשר הסובב את הקולית ודבוק לעצם והגיד הארוך שוכב מקצתו על גבי אותו בשר: **אמר רב פפא כתנאי.** כדמפרש ואזיל דרבנן אית להו דשמואל ורבי יהודה לית ליה דשמואל: (ט)סתם אכילה בכזית:

ולא מהדרינן בטביעות עינא. תימה דשאני התם דחשדינן ליה דילמא מבקר שאינה שלו דהא לצורבא מרבנן מהדרינן בטביעות עינא וי"ל דהכא איירי בטביעות עין כל דהו והא דמהדרינן לצורבא מרבנן בטביעות עינא (ב) דהיינו בטביעות עין גמור דכל הני אמוראי דהכא לא היה להם טביעות עין גמור דאי לאו הכי מה היה להם לישאל אי הוו ידעי בודאי לא הוו מסופקים כלל: **פלניא** דהאי סימניה והאי סימניה קטל נפשא לא קטלינן ליה. וא"ת והלא משיאין אשה על פי סימנים להך לישנא דאמר רבא סימנין דאורייתא כפ' בתרא דיבמות (דף קכ.) ואם לאחר שנשאת באו עדים שזינתה קטלינן לה דסמכינן אסימנין להחזיקה בחזקת אשת איש מן השני ואפילו נתברר ע"י עדים שבעלה הראשון כבר היה מת בשעת הזנות ולא אמרינן שמא בעלה היה חי בשעת קידושיה ואין קידושיה קדושין וי"ל דבכי האי גוונא נמי לא סמכינן אסימנין למיקטלה ולהחזיקה באשת איש מן השני אלא אמרינן שמא היה חי בעלה ולא הוו קידושיה קידושין וכן אם נשאת על פי עד אחד וזינתה לא קטלינן לה אע"פ שבעלה הראשון נודע שהיה מת כבר בשעת הזנות דלא לכל דבר מהימנינן ליה דאין האחין יורדים לנחלה על פיו וגם צרתה אסורה וא"ת והיאך מחזירין שטר חוב בסימנים והא אי אתו סהדי ואמרי פלוני דהאי סימניה והאי סימניה לוה מפלוני לא מפקינן וי"ל דלא דמי (ג) שטר שאין אדם מוחזק בו שיאמר שלי הוא מהדרינן שפיר אבל ממון שביד הבעלים אין להוציא ע"י סימנין דה"נ לא הוה מפקינן חפץ מיד בעלים אי אתו סהדי ואמרי ההוא חפץ דהאי סימניה והאי סימניה *דפלניא הוא: (ט)**מכלל** דשייר דרבנן לר' יהודה. לכאורה משמע דלרבי יהודה נמי אית ליה דאורייתא ורבנן ולר"מ הוי דאורייתא כל כמה שאוסר רבי יהודה כדאמרן בסמוך דשקל דאורייתא לר"מ ולרבי יהודה דרבנן נמי לא שייר אבל אין נראה לומר כן דאם כן הוו שלשה מחלוקות בדאורייתא דר' יהודה פליג אההוא תנא דאמר לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד כדאמר בסמוך ולא מסתברא לומר כן דבשלמא רבי יהודה ות"ק דידיה פליגי בדרש דעל כף הירך כדשמואל אלא רבי מאיר ורבי יהודה במאי פליגי וא"ת ומנא לן דשקל בר פיולי דאורייתא לר"מ דילמא סבר ר' מאיר דלא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד וליכא אלא שני מחלוקות ויש לומר כיון דמחמיר ר' מאיר בחטיטה לא מסתברא דמיקל בדאורייתא טפי מדרבי יהודה ותנא קמא דר' יהודה ודאי אין מחמיר בחטיטה כיון דמיקל בדאורייתא וא"ת והא שמואל סבר כר' מאיר דאמר ליה חות ביה טפי וקאמרינן לקמן דשמואל קאמר כההוא שמעתא דלא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד ויש לומר דשמואל אליבא דתנא דמתניתין דאמר אכלו ואין בו כזית חייב קאמר ולא אסרה תורה כו' וליה לא סבירא ליה וכה"ג אמר שמואל בפרק אלמנה ניזונת (כתובות דף נו.) דמציאת אלמנה לעצמה והיינו כאנשי יהודה כדמוכח התם ובפרק נערה שנתפתתה (שם דף מד.) שמעינן ליה לשמואל שפוסק בהדיא דהלכה כאנשי גליל(י): **צריך** שיטול את כולו. לענין חטיטה סתם כר' מאיר ולענין דנאמנים סתם כרבי יהודה לעיל (דף פט:) דקתני וחכמים אומרים נאמנים: **מאי** טעמא דרבנן בריה היא. ובסוף פירקין (דף קב:) נמי אמרינן כי האי גוונא אכל צפור טמאה בין בחייה בין במיתתה בכזית אכל שהוא במיתתה בכל שהוא דאבר מן החי ועוף טמא חשיבא להו בריה וא"ת מאי שנא דאבר מן החי ועוף טמא וגיד ושרץ חשיבי טפי בריה מנבלה טהורה במיתתה בכזית ולא חשיבא בריה וכן טבל לא חשבי ליה רבנן בריה במכות (דף יז.) ויש לומר דהיינו טעמא דהני דכי אמר רחמנא לא תאכל גיד ולא תאכל עוף טמא וכן באבר מן החי כאילו פירש בין גדול ובין קטן דכולהו מיקרו גיד ועוף ובלבד שיהיו שלמים אבל נבלה חתיכה נמי משמע נבלה וכן טבל דאי הוה כתיב אל תאכל חטה של טבל אז הוה חשיב בריה וכן משמע פרק שלישי דשבועות (דף כא:) דקאמר היכן מצינו באוכל כל שהו שחייב ופריך ולא והרי מפרש פירוש שבועה שלא אוכל כל שהוא ומשני מפרש נמי כבריה דמי משמע דטעמא דבריה הוי כאילו פירש הכתוב שלא תאכל בין גדול ובין קטן וא"ת דתנן בפרק אלו הן הלוקין (מכות יג.) כמה יאכל מן הטבל ויהיה חייב ר' שמעון אומר בכל שהוא וחכמים אומרים בכזית אמר להם ר"ש אי אתם מודים באוכל נמלה כל שהוא שחייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להם אף חטה כברייתה ומסיק בגמרא(כ) דלר"ש כל שהוא למכות אפילו קמח ולדבריהם דרבנן קאמר אודו לי מיהת דחטה אחת כברייתה בכל שהוא ורבנן בריית נשמה חשיבא דחטה לא חשיבא והשתא קשה הרי גיד ואבר מן החי דחשיבי בריה אלמא לא תליא מילתא בנשמה ואפילו הוה נשמה בחטה לא חשיבא בריה כדפרישית דלא דמי למפרש דלא תאכל טבל כתיב ולא כתיב לא תאכל חטה של טבל ונראה לפרש דרבנן לדברי ר"ש קא מהדרי ליה לדידן אפילו הוה חטה נשמה לא חשיבי ליה בריה דלא דמי למפרש כדפרישית אלא לדידך דחשבת ליה בריה אלמא לית לך טעמא דמפרש מ"מ לא דמי לנמלה דלנמלה איכא נשמה וקשה היכן מצינו כזה שמשיבין טעם לדבריו והם עצמם אינם סוברין שיהיה הדבר תלוי בנשמה וי"ל דכי האי גוונא אשכחן בפרק התערובת (זבחים עו.)(ל) דתניא אברי תמימים שנתערבו באברי בעלת מום ר' אליעזר אומר יקרבו ורואה אני את בשר בעלת מום כאילו הם עצים וחכ"א לא יקרבו וע"כ ר' אליעזר גופיה לית ליה האי טעמא דהא ברובע ונרבע מודה דלא יקרבו ולא קאמר רואה אני אותם כאילו הם עצים אלא עיקר טעמא כדמפרש בגמ' מום בם לא ירצו הא ע"י תערובות ירצו ולדבריהם דרבנן קאמר להו כדאמר התם ומיהו שם מיושב יותר דמתוך הברייתא אומר כן הגמרא אבל בפרק בתרא דמכות (דף יז.) מי דוחק הש"ס לומר דרבנן משיבין תשובה לר"ש לדבריו מה שאינן סוברין כיון דאינו לא במשנה ולא בברייתא וא"ת ור"ש דחשיב חטה בריה היאך תרומה עולה בק"א הא אמרינן לקמן (דף ק.) דבריה לא בטלה גבי גיד וכי תימא דהתם היינו טעמא דכשנולד נולד האיסור עמו כמו גיד ושרצים ואבר מן החי ועופות טמאים אבל תרומה מותר עד שימרח אכתי ערלה וכלאי הכרם לא ליבטלו. [וע"ע תוס' זבחים עב. ד"ה וליבטלו]:

ורבי

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' כריתות דף ג ריש ע"א], ב) גיטין כג. [וע"ש דרכי יוסף מקשה קושיא זו היאך סומא וכו'], ג) [צ"ל בי תרי], ד) לעיל פב: לא., ה) לעיל לא., ו) [לקמן ק. קיט.], ז) בכ"מ נוסף: חייב, ח) [שייך לע"ב], ט) [עיין במפרשי הש"ס על דיבור זה], י) [וע"ע תוס' גיטין לט. ד"ה הא מני], כ) [שם דף ח.], ל) [שם: ד"ה אודי].

תורה אור השלם

ו. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה: בראשית לב לג

גליון הש"ס

תד"ה פלניא (בסה"ד) דפלניא הוא. עיין כנ"מ ע"ל סד"ה אתא:

הגהות הב"ח

(א) אלא אמר רב ששת וכו' דאורייתא לר"מ ומאי דשייר: (ב) תוס' ד"ה ולא וכו' בטביעות עינא היינו בטביעות עין גמור וכל הני: (ג) ד"ה פלניא וכו' וי"ל ל"ד דשטר:

מוסף רש"י

אכל מזה כזית ומזה כזית. משני גיד הנשה של שתי ירכים של בהמה אחת (לעיל פב:) משל ימין ומשל שמאל (לעיל צא.). ר' יהודה אומר אינו סופג אלא ארבעים. ר' יהודה לטעמיה דאמר (לעיל צ:) אינו נוהג אלא באחת (לעיל פב:). אכלו. גיד שלם, ואין בו כזית חייב. כאוכל נמלה כל שהוא, שהוא חייב משום דבריה הוא וחשיב איסור (לעיל צא.).

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל"ז סמג לאוין קלט טוש"ע יו"ד סי' סה סעיף ח:
נז ב מיי' שם הל"ב:
נח ג מיי' שם הל"ג:
נט ד מיי' שם הל' [א] ג טוש"ע יו"ד סי' ק סעיף א בהג"ה:

◆

רבינו גרשום

בר פיולי גרסינן וקא מנקר אטמא קא מנקר הירך מגיד הנשה חזייה דקא גיים. כלומר שהיה גוממו עם השופי ולא מחטט אחריו: דאורי לך כר' יהודה אורי לך. כלומר דחזינן דמיקל דאמר כדי לקיים בו מצות נטילה: מאי דשקיל בר פיולי דאורייתא כלומ' מה דשקיל בר פיולי אסור מן התורה לר' יהודה מכלל דשייר כו' כלומר מכלל דמאי דשייר אסור מדרבנן לר' יהודה ואלא דאורי ליה דלא היה מחטט אחריו אלא היה גוממו כמאן אורי ליה כיון דמאי דשייר אסור מדרבנן כמאן אורי ליה: לא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד. כלומר שעל השופי בלבד לאפוקי סוף הגיד שחוץ לשופי שמותר מדאורייתא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones